

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 2826

Warszawa, 1 lipca 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Michała Pyrzyka.

(-) Władysław Bartoszewski; (-) Paweł Bejda; (-) Marek Biernacki; (-) Adam Dziedzic; (-) Andrzej Grzyb; (-) Henryk Kiepus; (-) Dariusz Klimczak; (-) Agnieszka Maria Kłopotek; (-) Władysław Kosiniak-Kamysz; (-) Radosław Lubczyk; (-) Mirosław Maliszewski; (-) Urszula Nowogórska; (-) Mirosław Adam Orliński; (-) Urszula Paśławska; (-) Krzysztof Paszyk; (-) Michał Pyrzyk; (-) Wiesław Różyński; (-) Tadeusz Samborski; (-) Marek Sawicki; (-) Czesław Siekierski; (-) Henryk Smolarz; (-) Magdalena Sroka; (-) Jacek Tomczak; (-) Stanisław Tomczyszyn; (-) Piotr Zgorzelski; (-) Zbigniew Ziejewski; (-) Jolanta Zięba-Gzik; (-) Bożena Żelazowska.

Ustawa
z dnia 2026r.
o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Art. 1

W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wprowadza się następującą zmianę:

1) po art. 4d wprowadza się art. 4e w brzmieniu:

„4e. 1. Ze względu na szczególne warunki w państwach, w których mają być realizowane zadania, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 28 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, minister właściwy do spraw zagranicznych może zlecić realizację takich zadań Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

2. Na realizację zadań, o których mowa w ust. 1 Fundacja otrzymuje dotację celową z części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zagranicznych w wysokości co najmniej 30 000 000 złotych rocznie.

3. Dotacja, o której mowa w ust. 2, może być wykorzystana na pokrycie wydatków Fundacji związanych z realizacją zadań, o których mowa w ust. 1, w tym także niezbędnych do tego bieżących kosztów funkcjonowania Fundacji.

4. W 2026 roku minister właściwy do spraw zagranicznych przekaze Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego dotację, o której mowa w ust. 2 w wysokości co najmniej 10 000 000 złotych.

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ma na celu uregulowanie i zapewnienie stabilnych, przewidywalnych i skutecznych mechanizmów realizacji działań wspierających Polonię i Polaków za granicą, a także zadań powiązanych z: edukacją, kulturą, mediami, dziedzictwem narodowym, ochroną praw polskiej mniejszości, aktywizacją obywatelską, pomocą humanitarną, wsparciem w zakresie utrzymania i remontowania infrastruktury polonijnej oraz promocją Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są one realizowane na rzecz Polonii lub Polaków za granicą, w szczególności na obszarach objętych szczególnymi uwarunkowaniami politycznymi i bezpieczeństwa, przede wszystkim na Wschodzie, w tym m.in. na Białorusi, Ukrainie, w Mołdawii, na Kaukazie, czy w Azji Środkowej, ale również w regionie Państw Bałtyckich – gdzie dochodzi do silnego oddziaływania czynników rosyjskich (w tym rosyjskiej propagandy i rosyjskiej soft power) na Polaków oraz osoby polskiego pochodzenia zamieszkujących obszary historycznie związane z Rzeczypospolitą. Są to statutowe obszary działalności Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego (*dalej: Fundacja, FPPnW*) i główne kierunki realizacji budżetu Fundacji podlegającej pod nadzór Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Projekt przewiduje wprowadzenie do ustawy nowego art. 4e, ustanawiającego szczególny tryb realizacji zadania publicznego określonego w art. 4 ust. 1 pkt 28 ustawy, wyłącznie w zakresie, w jakim są one realizowane na rzecz Polonii lub Polaków za granicą, obejmującego działania na rzecz integracji i wspierania Polonii oraz Polaków za granicą. W przypadku państw, w których występują szczególne warunki utrudniające realizację standardowych procedur konkursowych lub ograniczające możliwość prowadzenia działań przez różne podmioty, minister właściwy do spraw zagranicznych będzie mógł zlecać z pominięciem otwartego konkursu ofert realizację tych zadań FPPnW – jako państwowemu operatorowi będącej fundacją Skarbu Państwa, nadzorowaną w imieniu Fundatora przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, (chodzi o dotację umożliwiającą całoroczną działalność Fundacji jako strategicznego operatora wykonującego powierzone zadania w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych).

FPPnW – jako państwowy operator dotacji przeznaczonych na działania polonijne - od przeszło 33 lat realizuje zadania publiczne związane ze wsparciem środowisk polskich poza granicami RP, posiadając wyspecjalizowane struktury organizacyjne, doświadczenie operacyjne oraz

rozbudowaną sieć współpracy z organizacjami polonijnymi i lokalnymi partnerami. Fundacja dysponuje niezbędną infrastrukturą i zapleczem do prowadzenia tego typu wyspecjalizowanej działalności obejmującej dofinansowanie w takich obszarach jak: wsparcie polskich i polonijnych mediów, wsparcie w zakresie utrzymania; struktur, biur, nieruchomości polonijnych będących własnością Fundacji (Skarbu Państwa), centrów kultury polskiej i nieruchomości należących do polskich organizacji, aktywizacja społeczna i zawodowa oraz ochrona praw podmiotowych polskiej mniejszości, promocja polskiej kultury, języka polskiego i historii czy opieka nad miejscami pamięci narodowej i polskim dziedzictwem kulturowym, jak również pomoc charytatywna czy projekty remontowe związane z infrastrukturą polonijną.

Kluczowe z punktu widzenia strategicznej roli FPPnW, obok wsparcia dla polonijnych mediów (i ich zaplecza), struktur organizacji polonijnych, w działalności FPPnW jest kompleksowe wsparcie w zakresie realizacji projektów dotyczących infrastruktury polonijnej, w tym działania w obszarze zarządzania nieruchomościami należącymi do Skarbu Państwa RP znajdującymi się na terenie statutowej działalności Fundacji, pozostającymi w dyspozycji Fundacji i jej partnerów polonijnych. Należy podkreślić, że Fundacja zajmuje się zarządzaniem nieruchomościami Skarbu Państwa, jakie kupowała z dotacji na rzecz Skarbu Państwa RP na terenie Ukrainy i Litwy. Zgodnie ze Statutem Fundacji FPPnW prowadzi Fundusz Nieruchomości Polonijnych. Fundacja jest właścicielem nieruchomości, które są udostępniane organizacjom polonijnym. Prowadzi ośrodki promocji polskiej kultury we Lwowie (gdzie do tej pory po 1991 roku nie było Domu Polskiego) i w Zułowie na Litwie (chodzi o scalone nieruchomości wchodzące w skład zabytkowego kompleksu historycznego dawnego majątku Piłsudskich) – wykonując obowiązki właściciela i działając na rzecz Skarbu Państwa. Na Ukrainie łącznie FPPnW zarządza czterema obiektami, które mają szczególny status i przede wszystkim służą Polakom i osobom polskiego pochodzenia. Nie są to obiekty zlokalizowane wyłącznie we Lwowie. Dzięki zaangażowaniu w tym obszarze wsparcia dla rodaków na Wschodzie, FPPnW doprowadziła na przełomie 2024 i 2025 roku do otwarcia i uruchomienia działalności Centrum Kultury Polskiej przy ul. Wynnyczenki 30 we Lwowie. Centrum działa z powodzeniem od prawie dwóch lat i spełnia funkcję domu polskiego i ośrodka spotkań i życia kulturalnego Polaków i osób polskiego pochodzenia na Ukrainie. Mając to na względzie, a przede wszystkim konieczność zapewnienia ciągłości i płynności finansowania tych aspektów działalności Fundacji, wykonywanej na rzecz Skarbu Państwa, zasadne jest wprowadzenie mechanizmu, będącego przedmiotem niniejszej nowelizacji.

Projektowana regulacja nie tworzy mechanizmu zamkniętego transferu do jednego podmiotu, lecz potwierdza rolę i szczególny status Fundacji jako państwowego operatora, który może przekazywać wsparcie szerokiemu katalogowi środowisk i podmiotów działających na rzecz Polonii i Polaków za granicą, w tym organizacjom polskim i polonijnym za granicą, szkołom, placówkom oświatowym, mediom, instytucjom kultury, parafiom, podmiotom zarządzającym polskimi nieruchomościami oraz miejscami pamięci, a także osobom fizycznym w ograniczonym zakresie, w formie stypendiów, zapomóg, nagród za podtrzymywanie polskości na Wschodzie czy refundacji kosztów np. leczenia i rehabilitacji.

Dotychczasowa praktyka pokazuje, że w warunkach niestabilności politycznej, ograniczeń administracyjnych lub szczególnej sytuacji międzynarodowej, konieczne jest zapewnienie ciągłości działań oraz wykorzystanie przez Państwo Polskie podmiotu posiadającego odpowiednie doświadczenie, kompetencje i niezbędne zaplecze kadrowe, pozostającego pod bezpośrednią kontrolą Ministerstwa Spraw Zagranicznych, merytoryczną, jak i finansową.

Celem projektowanej regulacji jest stworzenie trwałej podstawy prawnej dla realizacji działań pomocowych i wspierających skierowanych do Polaków za granicą i Polonii oraz odejście od corocznego modelu organizowania procedur konkursowych w sytuacjach wymagających szybkiego i ciągłego działania ze strony Państwa Polskiego, jak również wyposażenia - w ujęciu strategicznym - FPPnW jako podmiotu Skarbu Państwa czyli operatora państwowego, w budżet pozwalający na utrzymanie całorocznej działalności i reagowanie na zadania wymagające natychmiastowego działania i trwałej kontynuacji w perspektywie całego roku kalendarzowego, co często nie jest w pełnym zakresie możliwe do realizacji w oparciu o regulaminy konkursowe dotyczące podziału dotacji celowych na Polonię oraz Polaków i osoby polskiego pochodzenia, zamieszkujące na całym świecie, w szczególności na Wschodzie (co do zasady obecnie wspierane przez Kancelarię Senatu RP). Wskazanie w ustawie trybu z pominięciem otwartego konkursu ofert usuwa wątpliwości interpretacyjne co do relacji projektowanego przepisu do standardowych procedur konkursowych przewidzianych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Projekt zakłada możliwość przyznania Fundacji dotacji celowej w wysokości nie mniejszej niż 30 000 000 złotych z części budżetowej pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw zagranicznych. Środki te będą mogły być przeznaczane wyłącznie na pokrycie wydatków związanych z realizacją zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 28 ustawy, jeżeli są

realizowane na rzecz Polonii lub Polaków za granicą, oraz koszty związane z działalnością Fundacji, niezbędną do wykonywania przez cały rok zadań wynikających z ww. zakresu ustawowego, w tym koszty obsługi: programów, wynagrodzeń zespołu, monitoringu, kontroli, delegacji, audytu, bezpieczeństwa, komunikacji, systemów teleinformatycznych, kosztów kursowych, kosztów wkładu własnego do projektów oraz kosztów związanych z utrzymaniem biur i wydatków niezbędnych w zakresie transportu i działań remontowych, jeżeli służą realizacji zadania.

Szerokie ujęcie kwalifikowalnych kosztów jest uzasadnione charakterem zadań realizowanych na rzecz Polonii i Polaków za granicą. Art. 4 ust. 1 pkt 28 ustawy ma charakter ogólny, dlatego w praktyce powinien być odczytywany z uwzględnieniem zadań powiązanych, obejmujących w szczególności edukację, kulturę, media, ochronę dziedzictwa narodowego, utrzymanie infrastruktury polskiej i polonijnej, działania remontowe, bezpieczeństwo oraz pomoc kryzysową, o ile służą one realizacji wsparcia na rzecz Polonii lub Polaków za granicą.

Projekt docelowo umożliwia zastosowanie mechanizmu rozliczania działalności Fundacji wzorowanego na innych tego typu rozwiązaniach ustawowych np. dot. podlegającej pod Ministerstwo Spraw Zagranicznych Fundacji „Solidarności Międzynarodowej”, takie jak m.in: zawarcie umowy z ministrem właściwym do spraw zagranicznych, obowiązek przygotowania planu rzeczowo-finansowego, określenia mierników realizacji, prowadzenia monitoringu i kontroli oraz składania rocznego sprawozdania z wykonania zadań i wykorzystania dotacji. Dzięki temu projektowana regulacja nie ma charakteru blankietowego przekazania środków, lecz otwiera drogę do szczególnego mechanizmu wykonywania powierzonych zadań przez wskazanego operatora środków, czyli FPPnW.

Projektowana ustawa odpowiada potrzebie zapewnienia ciągłości i efektywności działań Państwa Polskiego na rzecz Polonii i Polaków za granicą, szczególnie w warunkach zwiększonej niestabilności geopolitycznej i ograniczeń w prowadzeniu standardowych mechanizmów wsparcia.

Projekt powinien przyczynić się do zwiększenia stabilności wsparcia kierowanego do środowisk polonijnych i polskich za granicą, szczególnie na Wschodzie, poprawy dostępności i warunków funkcjonowania polonijnych i polskich mediów, dostępności do programów edukacyjnych, kulturalnych, aktywizacyjnych i wspólnotowych oraz wzmocnienia więzi z

Rzeczpospolitą Polską, czyli z Polską Macierzą, przy jednoczesnym zwiększeniu elastyczności reagowania na potrzeby środowisk polskich działających w warunkach zagrożenia lub ograniczeń administracyjnych czy borykających się z niedoborem środków na bieżącą działalność przy jednoczesnym braku możliwości uzyskania dodatkowego wsparcia finansowego z innych źródeł państwowych (np. na Białorusi, Ukrainie czy w Mołdawii ale też w Państwach Bałtyckich).

Skutki finansowe

W odniesieniu do roku 2026 projekt przewiduje przekazanie dotacji w wysokości co najmniej 10 000 000 zł.

Skutki finansowe ograniczają się do części budżetu państwa pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw zagranicznych i wyniosą docelowo co najmniej 30 000 000 zł rocznie od 2027 roku.

Projekt nie przewiduje skutków dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wpływ regulacji na działalność mikro-przedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców

Projekt nie wpływa na warunki wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców.

Wpływ na rynek pracy

Projekt nie będzie miał bezpośredniego wpływu na poziom zatrudnienia w gospodarce narodowej. Możliwy jest ograniczony wpływ pośredni związany z organizacją działań realizowanych przez podmiot wykonujący zadania.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy pozostaje zgodny z prawem Unii Europejskiej. Projekt dotyczy organizacji wykonywania zadań publicznych finansowanych ze środków krajowych i nie wymaga notyfikacji Komisji Europejskiej.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR) projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Michał Pyrzyk

I. Część wstępna

[1] Zwięźły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Projekt ma na celu zapewnienie stabilnych podstaw prawnych i finansowych realizacji zadań publicznych na rzecz Polonii i Polaków za granicą, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 28 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Realizacja tych zadań odbywa się często w państwach o szczególnych uwarunkowaniach politycznych, społecznych lub bezpieczeństwa, gdzie prowadzenie działalności wymaga wieloletnich doświadczeń, rozwiniętej sieci partnerów lokalnych oraz zdolności do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki. Dotychczasowy model finansowania nie zapewnia wystarczającej przewidywalności realizacji wieloletnich programów skierowanych do Polonii.

Projekt przewiduje:

- ustanowienie ustawowej podstawy do zlecania przez ministra właściwego do spraw zagranicznych realizacji tych zadań Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego;
- zapewnienie corocznej dotacji celowej w wysokości nie niższej niż 30 mln zł;
- możliwość finansowania zarówno realizowanych projektów, jak i kosztów niezbędnych do funkcjonowania Fundacji związanych z wykonywaniem powierzonych zadań;
- ustanowienie przepisu przejściowego przewidującego przekazanie w 2026 r. dotacji w wysokości co najmniej 10 mln zł.

Brak projektowanej regulacji oznacza utrzymanie obecnego modelu finansowania, który nie gwarantuje odpowiedniej stabilności prowadzenia wieloletnich programów skierowanych do Polonii i Polaków za granicą.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

➤ ~~Tak~~

➤ **Nie**

Projekt dotyczy szczególnego mechanizmu wykonywania zadań publicznych realizowanych w specyficznych warunkach poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Ze względu na

wieloletnie doświadczenie Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego oraz charakter powierzanych jej zadań nie rozważano innych rozwiązań organizacyjnych.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Projekt wprowadza do ustawy nowy art. 4e ustanawiający szczególną podstawę prawną umożliwiającą ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych zlecanie realizacji określonych zadań publicznych Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

Projekt określa również minimalny poziom finansowania tych zadań z budżetu państwa oraz dopuszcza finansowanie kosztów administracyjnych pozostających w bezpośrednim związku z realizacją powierzonych zadań.

Projekt pozostaje zgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności z zasadą legalizmu oraz zasadami prowadzenia gospodarki finansowej państwa.

Projekt nie narusza prawa Unii Europejskiej. Przedmiot regulacji pozostaje poza zakresem harmonizacji prawa UE.

Projekt nie będzie wywierał bezpośredniego wpływu na działalność przedsiębiorców ani na poziom konkurencyjności gospodarki.

Pośrednio może sprzyjać rozwojowi współpracy gospodarczej, edukacyjnej i naukowej pomiędzy Polską a środowiskami polonijnymi.

Projekt nie wpływa na rynek pracy w sposób wymagający odrębnej oceny.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Projekt oddziałuje na:

- ministra właściwego do spraw zagranicznych;
- Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego;
- środowiska polonijne i Polaków zamieszkujących poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Liczebność beneficjentów nie jest możliwa do precyzyjnego określenia, gdyż działania Fundacji obejmują liczne państwa oraz różnorodne środowiska polonijne.

Projekt będzie miał pozytywne skutki społeczne poprzez:

- zapewnienie ciągłości realizacji programów edukacyjnych, kulturalnych i społecznych;
- wzmacnianie więzi Polonii z Rzeczpospolitą Polską;
- ochronę polskiego dziedzictwa narodowego i języka polskiego;
- zwiększenie stabilności prowadzenia przedsięwzięć o charakterze wieloletnim.

Nie przewiduje się negatywnych skutków społecznych.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projektowana regulacja nie będzie wywierała bezpośredniego wpływu na poziom konkurencyjności gospodarki, funkcjonowanie rynku ani sytuację przedsiębiorców, w tym mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Podmiotami, na które projekt będzie oddziaływał bezpośrednio, są Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego oraz pośrednio podmioty współpracujące z nią przy realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych, w szczególności wykonawcy usług, dostawcy towarów oraz organizacje pozarządowe realizujące wspólne przedsięwzięcia.

Skutki gospodarcze projektu mają przede wszystkim charakter organizacyjny i pośredni. Nie przewiduje się mierzalnego wpływu na poziom inflacji, rynek pracy, inwestycje prywatne, produktywność przedsiębiorstw ani poziom cen.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Skutki finansowe wynoszą:

- w 2026 r. – co najmniej **10 mln zł**;
- od kolejnych lat – nie mniej niż **30 mln zł rocznie**.

Projekt nie wywołuje skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Środki będą pochodziły z części budżetowej pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw zagranicznych.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

➤ **Nie**

Tak, ponieważ:

- określa plan przyznania lub zmiany pomocy państwa (art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej);
- zawiera przepisy techniczne (dyrektywa (UE) 1535/2015);
- dotyczy dziedziny podlegającej kompetencji Europejskiego Banku Centralnego (art. 127 ust. 4 tiret drugie TfUE);
- ma zastosowanie do usług świadczonych przez usługodawców (dyrektywa 2006/123/WE);
- dotyczy innych niż wymienione wyżej dziedzin objętych procedurą notyfikacyjną.

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ **Nie**

➤—Tak

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

➤ ~~Tak~~

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

➤ ~~Tak~~

Warszawa, 15 lipca 2026 r.

BEOS-WPEiM-1683/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SP-III.020.212.9.2026
Data wpływu 15.07.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Pyrzyk)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2026 r. poz. 573) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Przedmiotem projektu ustawy jest nowelizacja ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹ (dalej: „ustawa”). Projekt ustawy przewiduje dodanie nowego art. 4e regulującego szczególnie tryb realizacji zadań publicznych na rzecz Polonii i Polaków za granicą, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 28 ustawy. Projektowany art. 4e ust. 1 ustawy przyznaje ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych (dalej: „minister”) kompetencję do zlecania Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego (dalej: „Fundacja”) realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy Polonii i Polakom za granicą w państwach, w których panują szczególne warunki polityczne i w zakresie bezpieczeństwa². Rozwiązanie to będzie odstępstwem od standardowego sposobu zlecania realizacji zadań publicznych na rzecz Polonii i Polaków za granicą opartego na otwartych konkursach ofert, przewidzianego w art. 4d ustawy.

Projektowany art. 4e ust. 2 ustawy ustanawia obowiązek zapewnienia Fundacji corocznej dotacji celowej z części budżetu państwa pozostającej w dyspozycji ministra w wysokości nie niższej niż 30 mln zł. Zgodnie z projektowanym art. 4e ust. 3 ustawy dotacja ta będzie mogła zostać przeznaczona przez Fundację zarówno na finansowanie zadań publicznych realizowanych na rzecz Polonii i Polaków za granicą, lecz również na pokrycie

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1338, ze zm.

² Wnioskodawcy wskazali na Białoruś, Ukrainę, Mołdawię, Kaukaz oraz państwa Azji Środkowej.

bieżących kosztów jej funkcjonowania pozostających w bezpośrednim związku z wykonywaniem powierzonych jej zadań publicznych.

Projektowany art. 4e ust. 4 ustawy zawiera przepis przejściowy, zgodnie z którym w 2026 r. minister przekaze Fundacji dotację celową w wysokości co najmniej 10 mln zł, co ma umożliwić wdrożenie nowego mechanizmu jeszcze w roku wejścia ustawy w życie.

Zgodnie z art. 2 projektu proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie ustala reguł dotyczących realizacji zadań publicznych przez państwa członkowskie na rzecz ich obywateli mieszkających za granicami tych państw, zasad powierzania wykonywania takich zadań organizacjom pozarządowym ani sposobu ich finansowania ze środków budżetu państwa. Kwestie te należą do kompetencji państw członkowskich i stanowią element polityki krajowej prowadzonej wobec własnych obywateli zamieszkujących poza granicami państw. Zasadniczo zatem przedmiot projektu ustawy pozostaje poza zakresem regulacji prawa UE.

Przedmiot projektu wymaga jednak oceny z punktu widzenia przepisów dotyczących pomocy państwa zawartych w art. 107-109 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: „TfUE”). Zgodnie z art. 107 ust. 1 TfUE za pomoc państwa uznaje się wsparcie przyznawane przez państwo członkowskie ze środków państwowych, które poprzez przyznanie selektywnej korzyści określonym przedsiębiorstwom zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji oraz wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Dla uznania danego środka za pomoc państwa wszystkie powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy dotyczące pomocy państwa znajdują zastosowanie wyłącznie do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w rozumieniu prawa UE, tj. oferujących towary lub usługi na rynku wewnętrznym, niezależnie od ich formy organizacyjnej, sposobu finansowania czy celu działalności. Sam fakt, że beneficjentem środków publicznych jest Fundacja, nie przesądza zatem ani o objęciu, ani o wyłączeniu prowadzonej przez nią działalności spod zakresu stosowania art. 107 TfUE. Decydujące znaczenie ma charakter wykonywanej przez nią działalności, oceniany w odniesieniu do realizowanych zadań finansowanych ze środków publicznych, oraz teren, na którym są one prowadzone.

Zgodnie z projektowanym art. 4e ustawy Fundacja ma realizować wyłącznie zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 28 ustawy, obejmujące pomoc Polonii i Polakom za granicą. Jeżeli, jak zakłada projekt ustawy, Fundacja będzie wykonywać wyłącznie powierzone jej zadania publiczne na rzecz Polonii i Polaków za granicą, nie będzie działać jako przedsiębiorca

w rozumieniu prawa UE. W konsekwencji przekazywane jej w tym celu środki finansowe nie będą stanowić korzyści przyznawanej przedsiębiorcy prowadzącemu działalność gospodarczą. Nie bez znaczenia pozostaje również to, że Fundacja będzie realizować powierzane jej zadania poza granicami UE, w państwach trzecich, a nie na unijnym rynku wewnętrznym. Oznacza to, że art. 107 ust. 1 TfUE nie znajdzie zastosowania do regulowanej sytuacji.

Wobec powyższego można uznać, że projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem UE.

4. Konkluzje

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Justyna Łacny
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 15 lipca 2026 r.

BEOS-WPEiM-1684/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SP5-111.002.212.10.2026
Data wpływu 15.07.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Pyrzyk) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Przedmiotem projektu ustawy jest nowelizacja ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹ (dalej: „ustawa”). Projekt ustawy przewiduje dodanie nowego art. 4e regulującego szczególnie tryb realizacji zadań publicznych na rzecz Polonii i Polaków za granicą, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 28 ustawy. Projektowany art. 4e ust. 1 ustawy przyznaje ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych (dalej: „minister”) kompetencję do zlecania Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego (dalej: „Fundacja”) realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy Polonii i Polakom za granicą w państwach, w których panują szczególne warunki polityczne i w zakresie bezpieczeństwa². Rozwiązanie to będzie odstępstwem od standardowego sposobu zlecania realizacji zadań publicznych na rzecz Polonii i Polaków za granicą opartego na otwartych konkursach ofert, przewidzianego w art. 4d ustawy.

Projektowany art. 4e ust. 2 ustawy ustanawia obowiązek zapewnienia Fundacji corocznej dotacji celowej z części budżetu państwa pozostającej w dyspozycji ministra w wysokości nie niższej niż 30 mln zł. Zgodnie z projektowanym art. 4e ust. 3 ustawy dotacja ta będzie mogła zostać przeznaczona przez Fundację zarówno na finansowanie zadań publicznych realizowanych na rzecz Polonii i Polaków za granicą, lecz również na pokrycie

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1338, ze zm.

² Wnioskodawcy wskazali na Białoruś, Ukrainę, Mołdawię, Kaukaz oraz państwa Azji Środkowej.

bieżących kosztów jej funkcjonowania pozostających w bezpośrednim związku z wykonywaniem powierzonych jej zadań publicznych.

Projektowany art. 4e ust. 4 ustawy zawiera przepis przejściowy, zgodnie z którym w 2026 r. minister przekaże Fundacji dotację celową w wysokości co najmniej 10 mln zł, co ma umożliwić wdrożenie nowego mechanizmu jeszcze w roku wejścia ustawy w życie.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Justyna Łacny

ekspert ds. legislacji

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślík

/podpisano elektronicznie/

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Departament Społeczeństwa Obywatelskiego
Zastępca Dyrektora
Magdalena Zaraś

DOB.WOKRiZ.6613.54.2026
Warszawa, 16 lipca 2026 r.

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

przekazuję uchwałę nr 207 Rady Działalności Pożytku Publicznego z dnia 15 lipca 2026 r. w sprawie opinii o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Z wyrazami szacunku

wz. Sekretarza Rady Działalności Pożytku Publicznego
Magdalena Zaraś
/dokument podpisany elektronicznie/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. *SPS - III, 020, 212, 11, 2026*

Data wpływu *16. 07. 2026*

Uchwała nr 207

Rady Działalności Pożytku Publicznego

z dnia 15 lipca 2026 r.

w sprawie opinii o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338) oraz § 10 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2052), uchwala się, co następuje:

§ 1

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego, zwana dalej "Radą", negatywnie opiniuje poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oznaczony numerem RPW/22552/2026.
2. Rada pozytywnie ocenia cel polegający na zapewnieniu ciągłości i przewidywalności realizacji zadań na rzecz Polonii i Polaków za granicą. Projektowany mechanizm wymaga jednak zasadniczej zmiany.

§ 2

1. Projektowany art. 4e nie określa, czy zlecenie realizacji zadań Fundacji "Pomoc Polakom na Wschodzie" im. Jana Olszewskiego następuje z pominięciem otwartego konkursu ofert.
2. Uzasadnienie projektu przewiduje pominięcie konkursu, lecz rozwiązania tego nie zamieszczono w tekście normatywnym. Uzasadnienie nie może zastępować przepisu ustanawiającego wyjątek od zasad zlecania zadań publicznych.
3. Art. 3 ust. 5 ustawy wyraźnie wyłącza stosowanie rozdziału 2 działu II wobec zadań finansowanych z części budżetowej Kancelarii Senatu. Projekt nie określa analogicznej relacji dla środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw zagranicznych.

4. Brak jednoznacznego powiązania projektowanego art. 4e z art. 11 ustawy powoduje niepewność co do trybu zlecenia zadania, zawarcia umowy oraz stosowania przepisów o kontroli i sprawozdawczości.

§ 3

1. Projektowany art. 4e ust. 1 przewiduje, że minister może zlecić realizację zadania. Ustęp 2 stanowi natomiast, że Fundacja otrzymuje dotację w wysokości co najmniej 30 000 000 PLN rocznie.
2. Projekt nie rozstrzyga, czy obowiązek przekazania dotacji powstaje również wtedy, gdy minister nie zleci zadania albo nie stwierdzi wystąpienia szczególnych warunków.
3. Pojęcie "szczególnych warunków w państwach" nie zostało zdefiniowane ani powiązane z kryteriami oceny. Nie określono również sposobu dokumentowania przesłanek zastosowania tego trybu.
4. Projekt nie reguluje zasad zawarcia umowy, planowania rzeczowo-finansowego, ustalania mierników, sprawozdawczości, kontroli oraz zwrotu niewykorzystanych środków.
5. Dopuszczenie finansowania bieżących kosztów funkcjonowania Fundacji nie zostało ograniczone limitem ani obowiązkiem przypisania kosztów do powierzonych zadań.

§ 4

1. Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" im. Jana Olszewskiego formalnie spełnia przesłanki uznania jej za organizację pozarządową w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy. Jest osobą prawną niebędącą jednostką sektora finansów publicznych i niedziałającą w celu osiągnięcia zysku.
2. Formalna kwalifikacja wynikająca z art. 3 ust. 2 ustawy nie oddaje jednak rzeczywistej pozycji ustrojowej Fundacji. Została ona ustanowiona przez przedstawiciela Skarbu Państwa, a nadzór nad jej działalnością sprawuje Minister Spraw Zagranicznych.

3. Zgodnie ze statutem Fundacji wszystkich członków Rady Fundacji powołuje Minister Spraw Zagranicznych. Rada Fundacji jest organem stanowiącym, nadzorczym i opiniującym oraz powołuje i odwołuje Prezesa i pozostałych członków Zarządu Fundacji.
4. Minister Spraw Zagranicznych posiada zatem bezpośredni wpływ na 100% składu Rady Fundacji oraz pośredni wpływ na 100% składu Zarządu Fundacji. Zależność Fundacji od administracji rządowej ma w konsekwencji charakter pełny w płaszczyźnie personalno-ustrojowej.
5. Fundacja pozostaje odrębną osobą prawną i formalnie zachowuje status organizacji pozarządowej. W ujęciu systemowym nie odpowiada jednak modelowi autonomicznej organizacji społeczeństwa obywatelskiego, której organy są kształtowane niezależnie od administracji publicznej.
6. Określenie Fundacji mianem organizacji pozarządowej jest uzasadnione wyłącznie jako odwołanie do definicji legalnej zawartej w art. 3 ust. 2 ustawy. Nie powinno służyć przedstawianiu Fundacji jako niezależnego partnera społecznego ani jako reprezentanta autonomicznego sektora pozarządowego.
7. Projektowany mechanizm nie stanowi typowego przypadku współpracy administracji publicznej z niezależną organizacją pozarządową. Oznacza finansowanie odrębnej osoby prawnej pozostającej pod pełną kontrolą personalno-ustrojową organu administracji rządowej, który jednocześnie ma być dysponentem dotacji, podmiotem zlecającym zadania i organem nadzoru.

§ 5

1. Imienne wskazanie jednego podmiotu oraz zapewnienie mu ustawowej minimalnej dotacji ogranicza stosowanie zasad uczciwej konkurencji i jawności w zakresie objętym projektowanym przepisem.
2. Uzasadnienie projektu nie przedstawia analizy rozwiązań alternatywnych ani kryteriów potwierdzających konieczność ustawowego uprzywilejowania Fundacji.
3. Uzasadnienie określa Fundację jako "państwowego operatora", chociaż obowiązujące przepisy nie nadają jej takiego statusu. Jeżeli Fundacja ma wykonywać

tę funkcję, ustawa powinna określić jej szczególne zadania, zasady wyboru dalszych realizatorów, standardy jawności oraz mechanizmy kontroli i odpowiedzialności.

4. Projekt nie znosi kompetencji Senatu określonych w art. 4d ustawy. Tworzy jednak dodatkowy mechanizm, którego relacja do obowiązującego modelu zlecania zadań nie została dostatecznie określona.
5. Przepis dotyczący dotacji w 2026 r. powinien zostać zamieszczony jako odrębny przepis epizodyczny ustawy nowelizującej.

§ 6

Rada wnosi o niekontynuowanie prac nad projektem w obecnym brzmieniu. Ponowne przedłożenie projektu powinno zostać poprzedzone określeniem trybu zlecenia, kryteriów zastosowania wyjątku, zasad rozliczalności oraz mechanizmu okresowej oceny rozwiązania.

§ 7

Niniejszą uchwałę należy przekazać:

- 1) Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Przewodniczącemu Komitetu do spraw Pożytku Publicznego.

§ 8

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Współprzewodniczący

Rady Działalności Pożytku Publicznego

Michał Braun

Maciej Kunysz

69c94bf5-
ec65-48a4-837
a-
a5aaa5a0eb88

Elektronicznie podpisany
przez 69c94bf5-
ec65-48a4-837a-
a5aaa5a0eb88
DN: cn=69c94bf5-
ec65-48a4-837a-
a5aaa5a0eb88
Data: 2026.07.15 23:01:07
+02'00'

Signature Not Verified
Dokument podpisany przez
Michał Braun
Data: 2026.07.15 21:22:27
CEST